

הרב אריה כץ

דימום כתוצאה מבדיקת 'פיפל'

שאלה

בתור מורה הוראה הבקי בתחום הרפואי, ב"ה, התוודעתי לשיטתכם שבדיקת 'פיפל' איננה מטמאה. בדיקה זו היא ביופסיה של **רירית הרחם**. כידוע ה'חזון איש' כתב שדימום מן הרירית אינו נחשב דם 'מכה' אלא דם נידות גם אם הוא נגרם על ידי פציעה או מכה (והדברים פשוטים גם בסברא).
אינני יודע להסביר איך נפלה טעות זו. כוונתי לשם שמיים להציל מאיסור.

תשובה

בדיקת 'פיפל' היא לקיחה של דגימה מרירית הרחם. המכשיר שמשתמשים בו הוא לרוב בקוטר 2-3 מ"מ ומוגדר בידי מרבית הפוסקים (גם המחמירים ב'פתיחת הקבר' מבחון) 'קנה דק שבדקים', שאין בו 'פתיחת הקבר'.
בעניין הדימום, מופיע במסכת גידה (סו ע"א): 'אם יש לה מכה באותו מקום – תולה במכתה'. כך פסק גם השו"ע (יו"ד סי' קפז סעי' ה). אפשר לבוא ולטעון שדם 'מכה' הינו דווקא דם שהגיע מפציעה שמקורה מחוץ לרחם, אולם דם שהגיע מן הרחם, אף אם נגרם כתוצאה מ'מכה', ייחשב לדם נידה ויאסור. אולם הרמ"א (שם) כותב במפורש שאפשר לתלות ב'מכה' גם דימום המגיע מפצע שבתוך הרחם. דין זה מופיע אצל עוד פוסקים. אם כן, כך גם בבדיקת 'פיפל', הרי לולי פצע הרופא את רירית הרחם, לא היה מגיע משם דם באותה שעה, ואין כאן 'דרך ראייה'.
אשר לנכתב לאסור בשם ה'חזון איש', עיין במאמרם של הרב אליעזר בן פורת והפרופסור פסח קליימן 'גדרה של מכה לעניין תליית הדם בה' (אסיא פג-פד, עמ' 141-149). במאמר זה מובא מכתב מאת ה'חזון איש' (נדפס ב'הפרדס' שנה לה חוברת ו עמ' לג), ודייקו ממנו שגם כשרופא גרם לפציעה של רירית הרחם באמצעות מכשיר רפואי, יש לדימום זה דין 'מכה' והאישה טהורה, וכך הסיקו להלכה ולמעשה.
ייתכן שהנך סובר שמלבד הפציעה עלול להיגרם גירוי הורמונלי שאוסר, אולם ה'נשמת אברהם' (סי' קצד ס"ק ה) כתב שדם שיוצא כתוצאה מפציעת רירית הרחם במהלך בדיקת 'היסטרוסקופיה', הוא בפשטות דם 'מכה' ולא דם נידות, וכן הביא בשם הרב יהושע נויבירט שליט"א.

למעשה קיבלנו הנחיה לטהר בדיקה כזו מכמה פוסקים, ביניהם הרב מרדכי אליהו זצ"ל ויבלט"א הרב יקותיאל פרקש. לכן, גם אם יש פוסקים המחמירים בדבר, בוודאי שאי אפשר לקרוא למקל בשם 'טועה'.

מידע ועדכונים

1. בימים אלו יוצאת לאור החוברת הראשונה מתוך סדרת 'שו"ת פוע"ה'. החוברת כוללת תשובות שנכתבו בידי גדולי הפוסקים בדורנו לשאלות שרבני מכון פוע"ה הפנו אליהם בעניינים הקשורים בעבודת המכון. בחוברת מובאים גם מבואות הלכתיים-רפואיים, הערות וסיכומים. החוברת הראשונה עוסקת בענייני מניעת היריון ומכילה תשובות של כעשרים פוסקים בעניינים אלו, בדגש על אמצעי מניעה חדשים שפותחו בעשור האחרון. פרטים אפשר לקבל במחלקת ההדרכה של המכון בטלפון:

<http://www.puah.org.il>: פוע"ה או באתר של מכון פוע"ה: 02-6517171

2. בימים אלו מכון פוע"ה עורך מחקר רפואי-הלכתי בשיתוף משרד המדע והטכנולוגיה ורופאים מובילים. מטרת המחקר לבדוק האם אפשר לצמצם את שיעור המקרים שבהם הביוץ מתרחש לפני הטבילה, באמצעות הדרכה הלכתית נכונה ושימוש בחומרים טבעיים. בצורה זו אפשר לטפל בבעיה מבלי להזדקק לפתרונות תרופתיים וכמובן מבלי להתפשר על ההלכה, חס ושלום. לפרטים אפשר לפנות לרב ליאור שגב בטלפון: 02-6515050.

